

СПІВВІДНОШЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: ІСТОРИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Виокремлення соціальної педагогіки як науки, що відбулося у 90-х рр. ХХст., стало свідченням необхідності дослідження та зміцнення соціальної згуртованості населення України саме виховними засобами в умовах демократії, підсилення індивідуалізаційних аспектів розвитку суспільства.

Проте на сьогоднішній день постає необхідність оновлення самої концепції соціальної педагогіки відповідно до особливостей інформаційної доби. Об'єктивність визначення перспектив соціальної педагогіки вимагає виявлення її сутності та специфіки соціального виховання через історико-культурний аналіз розвитку соціальної галузі педагогіки. Особливого значення набуває соціальна педагогіка для України, де процеси входження в інформаційне суспільство ускладнюються процесом переходу від авторитарної до демократичної, правової культури.

З 2015 року, у зв'язку із затвердженням Міністерством освіти і науки України нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти ЗВО було розпочато підготовку фахівців у галузі знань 23 Соціальна робота зі спеціальності 231 Соціальна робота із кваліфікацією соціальний працівник, соціальний педагог, що забезпечується наявністю відповідної спеціалізації. Наголосимо, що освітньо-професійна програма підготовки такого фахівця містить багато можливостей для підтримки тяглості у питаннях підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання інноваційних технологій у професійній діяльності.

Звертаючись до ретроспективного аналізу процесу розвитку досліджуваних галузей на вітчизняних теренах, наголосимо, що в Україні інститут соціальної роботи також був введений на початку 90-х років майже одночасно з соціальною педагогікою. Розвиток цих наукових галузей став відповіддю на реальну дійсність, коли потрібні були фахівці, які могли б надати допомогу соціально незахищеним верствам населення. Від тоді обидві ці сфери практичної діяльності активно розвиваються, розвиваються і відповідні галузі наукового знання, ведеться професійна підготовка фахівців для обох професійних сфер.

Не можна не помітити, що історія розвитку соціальної педагогіки та соціальної роботи свідчить, що ці галузі дуже близькі. Їх об'єднують історичні традиції ставлення до людей, які потребують особливої турботи і уваги. В соціальній роботі та соціальній педагогіці широко використовуються поняття: «милосердя», «доброчинність», «допомога». Разом з очевидною спорідненістю, вони мають специфіку, яка виявилася з самого початку створення офіційно визнаних інститутів

соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Так, соціальна робота розвивалась в сфері соціального захисту населення, а соціальна педагогіка, - в системі освіти та установах комітетів у справах молоді. І з подальшим становлення цих наук сфери впливу соціальних працівників та соціальних педагогів розширювалися, - та перетинали одне одну. В деяких дитячих будинках і школах, в державних і недержавних установах, сьогодні одночасно працюють і соціальні працівники, і соціальні педагоги; проте в кожного різні об'язки та функції. Їх відмінності обумовлені тим, що вони були виокремлені, як прикладні галузі, що інтегрували знання з різних наук: соціальна педагогіка - з педагогіки, та психології а соціальна робота - з соціології, політології, права.

Існують різні точки зору на предмети й об'єкти цих наук, у тому числі і на їх співвідношення: робляться спроби підпорядкувати соціальну педагогіку соціальній роботі і навпаки, що потрібно розглядати як закономірне явище в розвитку наук.

Однак, поки ведуться ці наукові дискусії, в практичній діяльності різне походження соціальної педагогіки та соціальної роботи виявляється досить чітко у тому, що соціальні педагоги у своїй роботі спираються, насамперед, на теоретичні і методичні засади педагогічної діяльності, тоді як соціальні працівники використовують, головним чином, соціологічні теорії та технології і соціологічні методи дослідження.

Соціальна робота і соціальна педагогіка схожі за функціями, методами, та змістом, але вони не можуть повністю перетинатися, бо кожна з них має свою специфіку. Для соціальної роботи важливо те, що людина не може вирішити ці проблеми самотійно і тому потребує чиеїсь професійної допомоги.

Об'єктом соціальної роботи є людина, що потребує допомоги. Людина як соціальний суб'єкт, незалежно від її віку. Тоді як у соціальній педагогіці основним об'єктом уваги є дитина у процесі соціалізації та її оточення.

Вітчизняна дослідниця В.Г. Бочарова наголошує на тому, що соціальна педагогіка як самостійна галузь педагогічного знання конкретизує положення загальної педагогіки та інших людинознавчих дисциплін, наголошуючи на особистісно-середовищному контексті такої конкретизації, а також дослідженні педагогічного впливу на особистість соціальної взаємодії.

Зіставляючи наявне у сучасному науковому дискурсі розуміння соціальної педагогіки як галузі наукових знань та теорії соціальної роботи, О.В. Безпалько акцентує увагу на наступній відмінності: теорія соціальної педагогіки „в центр уваги ставить розвиток та становлення особистості як суб'єкта соціального життя, в теорії соціальної роботи акцент переміщується на соціальний захист, досягнення змін (соціальних та особистісних), як умови, що сприяє вирішенню проблем окремої людини, соціальної групи чи суспільства загалом”. У цілому зазначимо, що соціальна робота і соціальна педагогіка, мають схожий характер, а саме допомога людині в складних життєвих обставинах, проте, є різними науково-практичними галузями доречність поєднання яких гостро дискусійною.